

Material didàctic

LLOCS DE CULTE, ESPAIS PER DESCOBRIR

JUDAISME



Institut d'Educació



ORÍGENS

El judaisme té diversos orígens. Un és l'origen bíblic que ve del patriarca Abraham, del qual els jueus són descendents, i amb qui va començar el monoteisme. Un segon origen el trobem en Moisès i la revelació de la Torà, el llibre sagrat, que inclou el sistema de vida i els manaments que segueixen.

LES CONVICCIONS FONAMENTALS

Els jueus tenen una convicció fonamental respecte a Déu: és impossible representar-lo, veure'l, tocar-lo o definir-lo. Déu es resisteix a qualsevol definició. D'ell només en saben el que no és. A més, tenen la certesa que hi ha un únic Déu.

Una altra afirmació molt clara en el judaisme és que saben què els demana Déu. Els demana que la seva conducta diària sigui exemplar i que demostrï el valor de les seves creences. Creure en Ell pot ser irrellevant, ja que el que és important és seguir una conducta ètica segons els principis divins.

ELS VALORS ÈTICS I MORALS

La pretensió de la Torà és que totes les persones siguin santes. Això implica diverses coses: estimar el proïsme; no oprimir l'estranger; reconèixer que tots els éssers humans són creats a imatge de Déu i que cal respectar-los; i que tota vida és sagrada i, per això, fins i tot el menjar ha de rebre un tractament especial.

ELS TEXTOS FONAMENTALS

Hi ha milers de textos religiosos en el judaisme. Alguns d'ells són la Torà, la Mixnà, el Talmud o la Midraix. La Torà és el relat de l'origen i la constitució del poble jueu. També recull els principis i les pràctiques bàsiques de la vida jueva. La Mixnà és un codi de pràctica jueva del segle II. El Talmud és el comentari i l'ampliació de l'estil de vida jueu descrit en la Mixnà, fruit de debats i comentaris de les comunitats jueves al llarg de centenars d'anys. Finalment, la Midraix és la interpretació lliure i al·legòrica de la vida jueva i dels mateixos textos.

També es considera importants textos d'altres pensadors jueus com Maimònides o altres pensadors contemporanis. Tots els llibres són, en el fons, el resultat de la trobada d'Israel amb Déu. La interpretació dels textos és tan important com els mateixos textos, i la lectura ha d'anar lligada a la interpretació.

LA PREGÀRIA, EL CULTE I LES PRÀCTIQUES

La tradició jueva estableix tres moments d'oració cada dia: al matí, a la tarda i a la nit. Bàsicament són moments de meditació, de reflexió sobre el seu comportament quotidià, i de preocupació pel benestar de la societat. Té un vessant individual i un de col·lectiu. Per això, tant es poden fer les pregàries individualment com en comunitat, tot i que es recomana que es comparteixin.

Totes les pràctiques jueves les pot seguir qualsevol jueu. No hi ha ritus que requereixin persones que hagin rebut una investidura especial.

Hi ha pràctiques jueves associades al cicle de la vida, com la circumcisió, que es practica en el moment del naixement (vuit dies després), o la bar-mitzvà que se celebra als 13 anys, a l'inici de l'edat adulta. També hi ha un cicle anual lligat al calendari jueu que inclou celebracions i commemoracions de moments especials de la història jueva, com la Pesah, que recorda la sortida d'Egipte, o el sàbat, que és el dia festiu de la setmana. Finalment hi ha un tercer cicle, el cicle diari, que inclou des de pràctiques lligades al menjar fins a l'estudi, una de les tasques principals jueves, o la pràctica de la justícia social.

ELS CORRENTS

Com en qualsevol tradició viva, en el judaisme sorgeixen diferents corrents. Es tracta d'una religió més pràctica que dogmàtica, i la forma de vida i el pensament jueus s'han anat desenvolupant en moltes direccions. Diferenciem dues tradicions segons la seva procedència: la sefardita i l'asquenàsita. La sefardita procedeix de la península Ibèrica i s'ha estès pels països del sud de la Mediterrània, mentre que l'asquenàsita procedeix d'Europa central i de França. Avui, ambdues tradicions s'han escampat arreu.

JUDAISME



Alguns dels jueus creuen que ser jueu és mantenir una vida religiosa tal i com està registrada en els codis de fa centenars d'anys; s'anomenen ortodoxos. Altres creuen que la religió i la cultura estan lligades. Per a ells, el judaisme és una manera de viure dissenyada en funció d'uns valors ètics fonamentals; són els jueus progressistes o liberals. També hi ha jueus que creuen que la seva identitat ve determinada per un país, una terra i una llengua; reben el nom de sionistes. Finalment hi ha altres jueus que creuen que el judaisme és una cultura com qualsevol altra que no implica seguir una religió ni pertànyer a una nacionalitat. Per tant, els jueus no són només religiosos, sinó que la seva identitat també és cultural, ètnica i nacional, entre altres coses.

EL LLOC DE CULTE

El lloc de culte dels jueus és la sinagoga. Després de la destrucció del temple de Jerusalem l'any 70 dC., els jueus tingueren com a lloc de culte i de reunió la sinagoga, que en grec significa "assemblea", i que en hebreu s'anomena *knesset*, que és també com s'anomena el parlament israelià. Ja veiem que la sinagoga, per tant, és principalment un punt de trobada dels jueus.

L'espai més important de la sinagoga és el tabernacle, un armari on es guarda la Torà, el llibre sagrat del judaisme, enquadernat tradicionalment en forma de rotlle. Davant del tabernacle, una llum perpètua (normalment una espelma) recorda la flama perpètua de l'antic temple de Jerusalem. Al costat, trobem una taula per a dipositar-hi la Torà per a ser llegida pel rabí (amb la destrucció del temple, el judaisme deixà de tenir sacerdots, i passà a tenir rabins, que vol dir "mestre"). En les sinagogues tradicionals, l'espai per als fidels es divideix en dues parts: la planta baixa per als homes, i la planta superior, en forma de balcó, per a les dones.

Fonts: Exposició Mirades en diàleg (Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós) i *Mapa de la diversitat de creences i conviccions de Badalona* (Unescocat i Ajuntament de Badalona)